

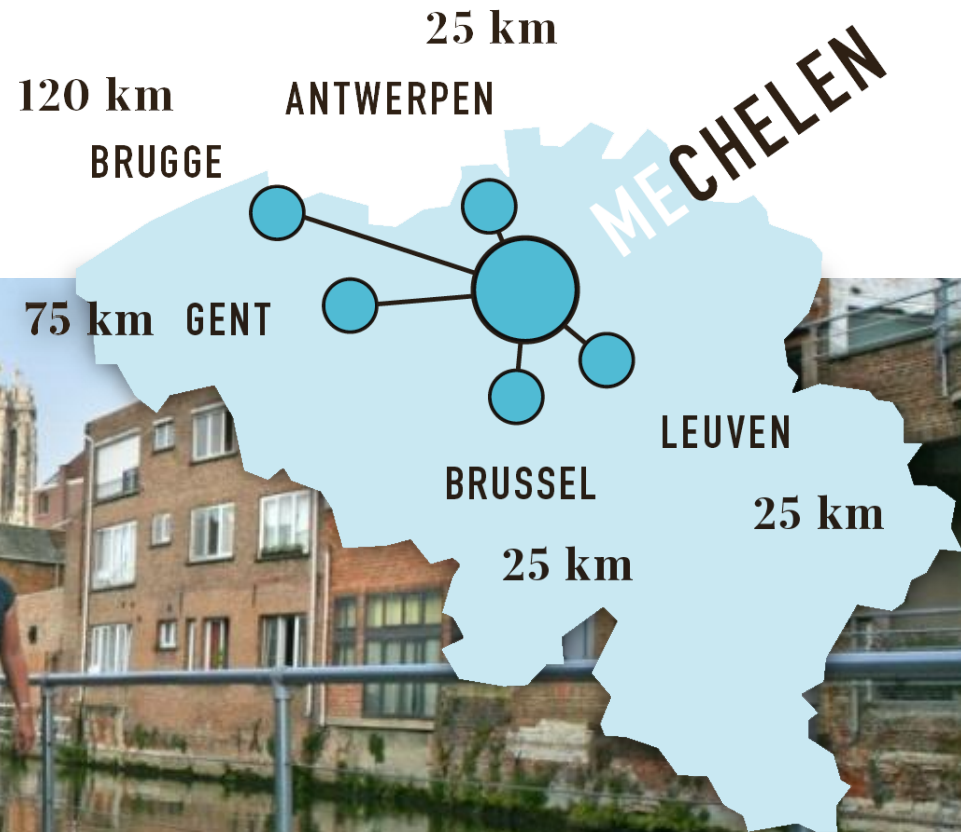
Werken aan een leefbare historische binnenstad door:

1. **Kwalitatief ontwerp** van de publieke ruimte
2. het terug brengen van **water in de stad**
3. het creëren van **nieuwe groene plekken**

Situering Mechelen

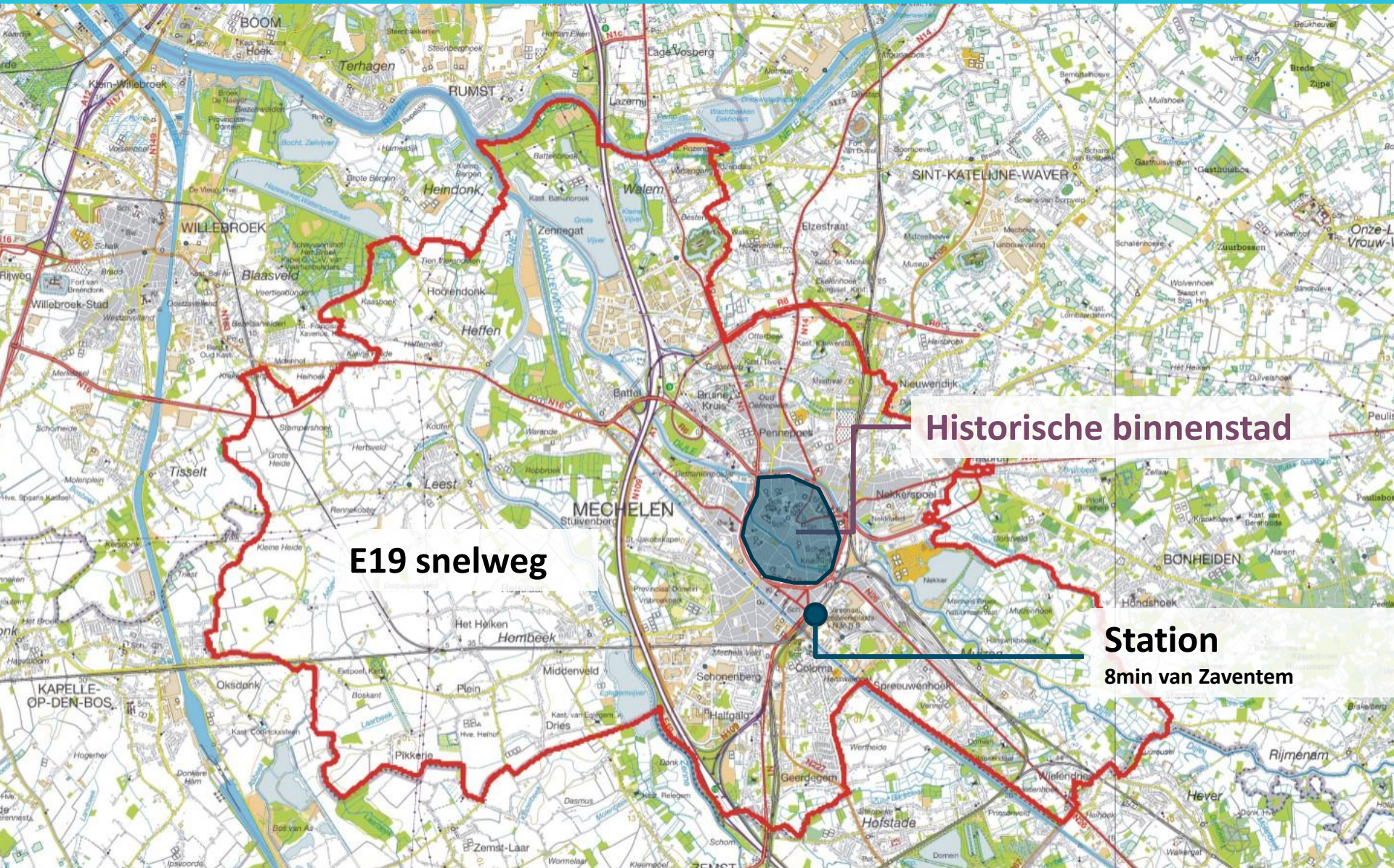
Mechelen:
1 van de 5 Vlaamse
Kunststeden

Mechelen: de stad en haar omgeving

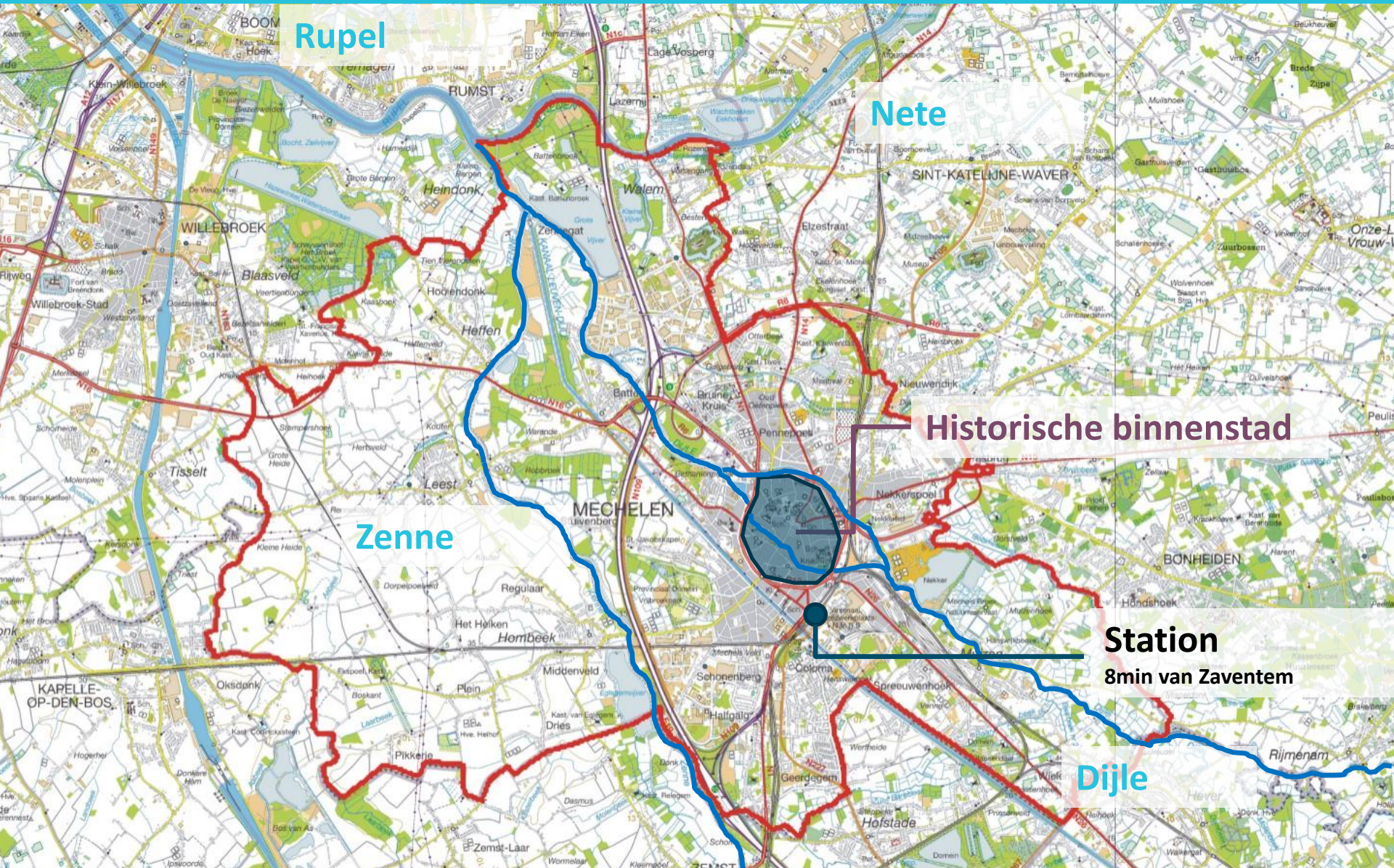
Mechelen: de stad en haar omgeving

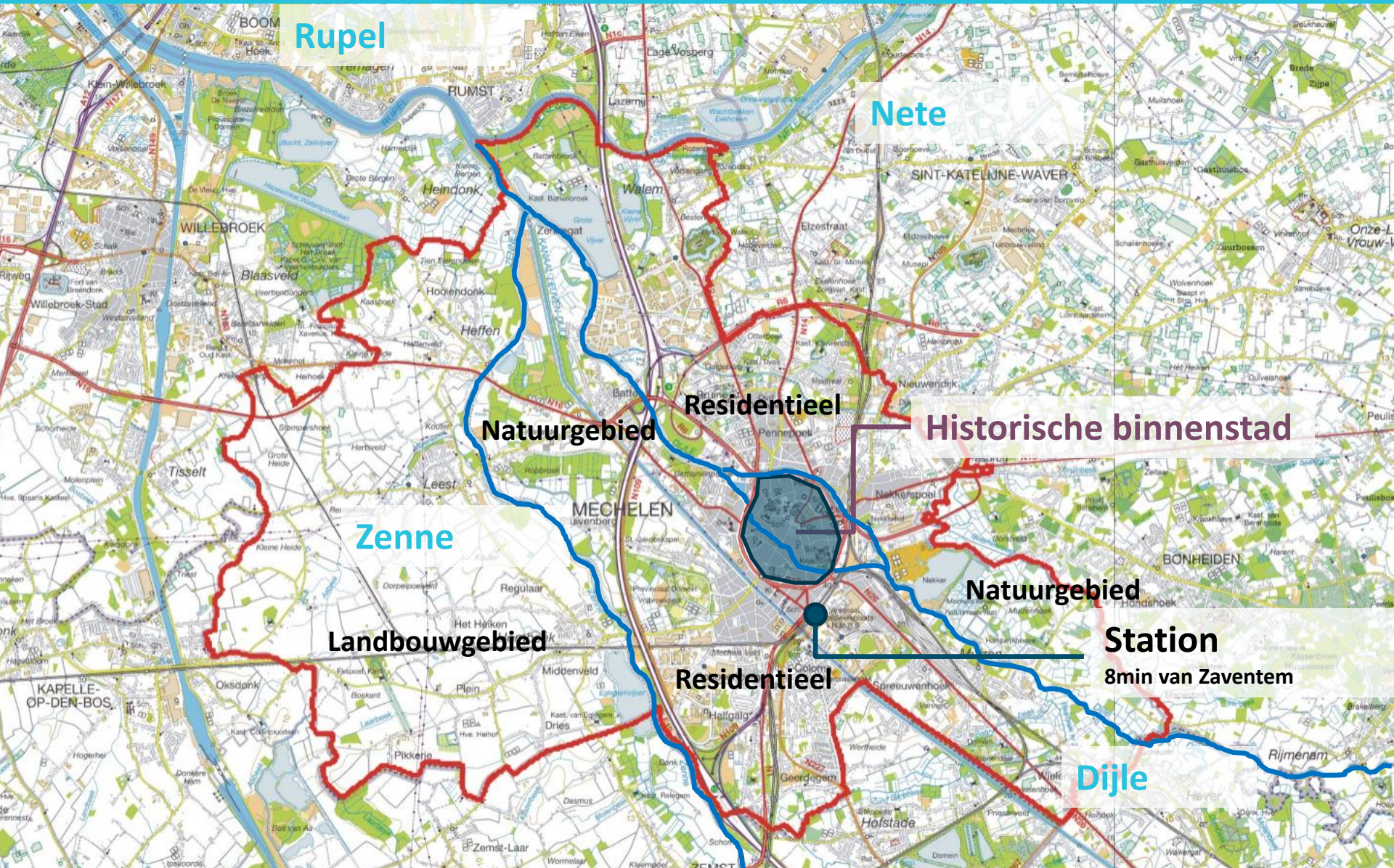

Historische binnenstad

E19 snelweg

Station
8min van Zaventem

20e eeuw: publieke ruimte wordt gedomineerd door de auto

Vlaanderen

- 1950 Auto's verschijnen in het straatbeeld
- 1960 Meer en meer mensen kunnen zich een auto veroorloven
- 1965 - 1973 Belangrijkste snelwegen worden aangelegd in België

Openbaar domein werd ontworpen met als uitgangspunt het faciliteren van de auto.

- ➔ Minder ruimte voor de mens (straten, parkings, ...)
- ➔ Minder leefbare steden
- ➔ Stadsvlucht en suburbanisatie veroorzaken meer verkeer

Mechelen: op het einde van de 20^e eeuw

Grote Markt:
Ons belangrijkste
“publieke” plein,
een parking
gedomineerd door
auto's (2000)

Mechelen: op het einde van de 20e eeuw

Publieke ruimte
ontworpen voor de
auto, enkel de
restruimte is voor
de gebruiker

Mechelen: focus op kwalitatief ontwerp

Rond 2000

Stad Mechelen wil de bestaande problemen aanpakken op gebied van

- Verkeersveiligheid
 - Lage kwaliteit van de publieke ruimte
 - Economische leefbaarheid
 - Criminaliteit
 - Stadsvlucht
 - ...
- Ontwerpen van publieke ruimte via **STOP-principe**
- 1: Voetgangers (stappers)
 - 2: Fietzers (trappers)
 - 3: Openbaar vervoer
 - 4: Privaat vervoer
- Ontwerpen van publieke ruimte samen met **sterke stadsplanners en ontwerpers**
- Voorbeeldproject: Masterplan voor de belangrijke stedelijke pleinen in Mechelen (Secchi & Vigano, 2001)

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

St Romboutskathedraal

Historische binnenstad Mechelen

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

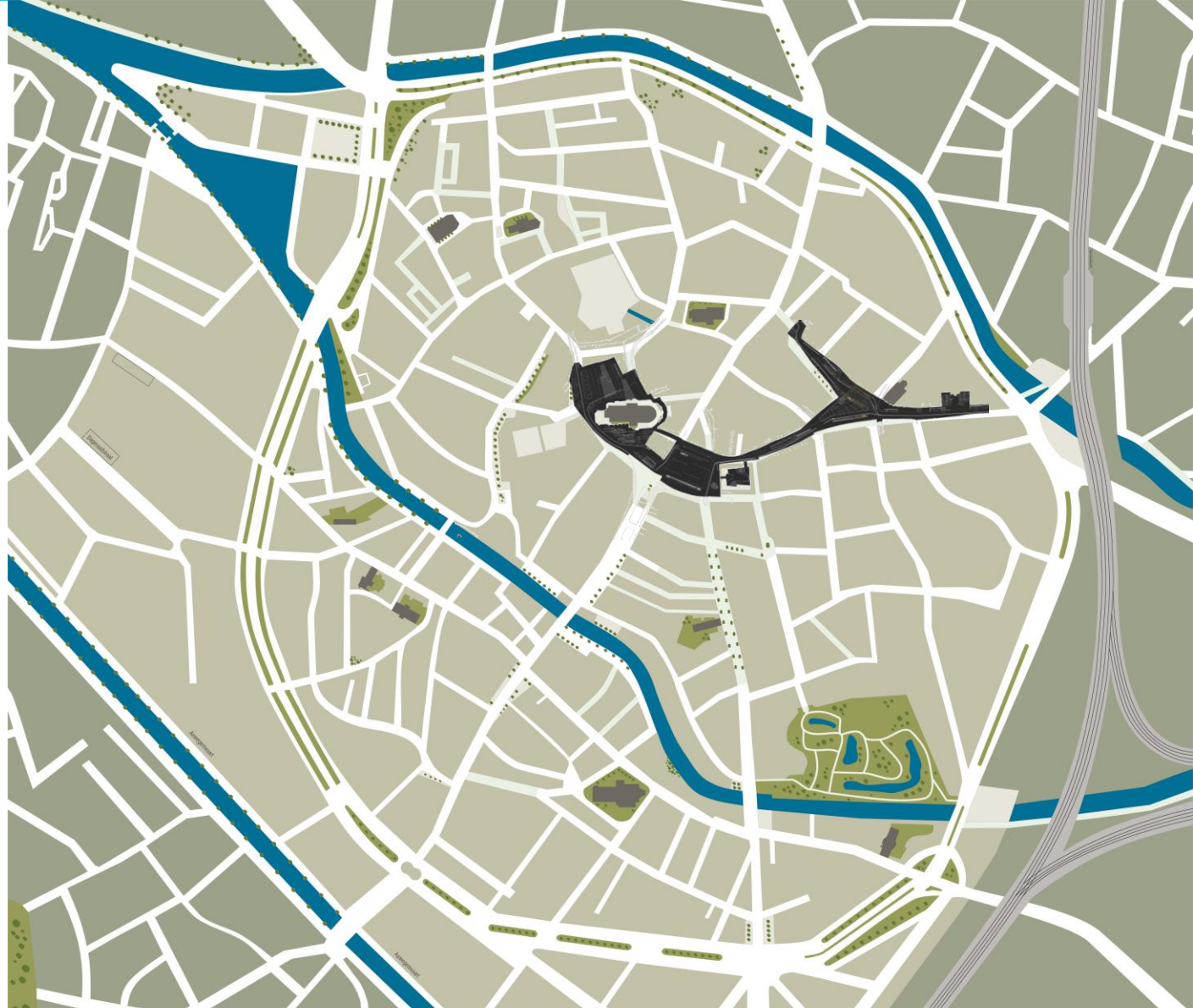

3 stedelijke pleinen

- Grote Markt
- Veemarkt
- St. Romboutskerkhof

2 hoogdynamische
pleinen

1 laagdynamisch groen
plein

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Modern, functioneel and minimalistisch ontwerp

Respect voor en focus op de historische gebouwen

Publieke ruimte = gebruiksvriendelijk

- sociale activiteiten (markt,...)
- evenementen (muziek, sport,...)
- terrassen

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Grote Markt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Veemarkt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

Veemarkt

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

St. Romboutskerkhof

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

St. Romboutskerkhof

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

St. Romboutskerkhof

Masterplan Stedelijke pleinen (Secchi & Vigano 2001)

St. Romboutskerkhof

2003

Mechelen nam deel aan het Europese Interreg IIIB project
“**Water in Historic City Centers**” samen met

- Breda (Ndl)
- Chester (Eng)
- Ghent (Bel)
- 's Hertogenbosch (Ndl)
- Limerick (Irl)

Water - vaak de **oorsprong** voor vele Europese steden

Water - **verwaarloosd** vanaf de 19e eeuw en **verdween** uit het straatbeeld

Nu wordt het belang van water terug (h)erkend;

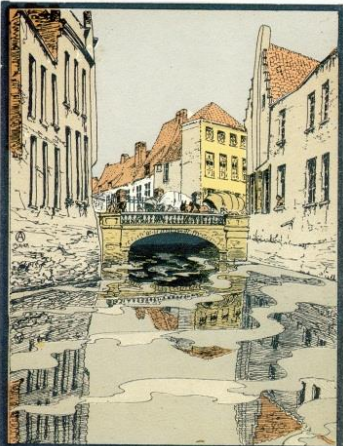
Water = draagt bij aan de **ruimtelijke kwaliteit** en **aan herwaardering van stadskernen**

Water = draagt bij aan duurzaam **waterbeheer**

Water = brengt een **aangename sfeer**, samen met groene impulsen

Mechelen: water in de stad

De vlietjes - Bafferbrug en Zakbrug

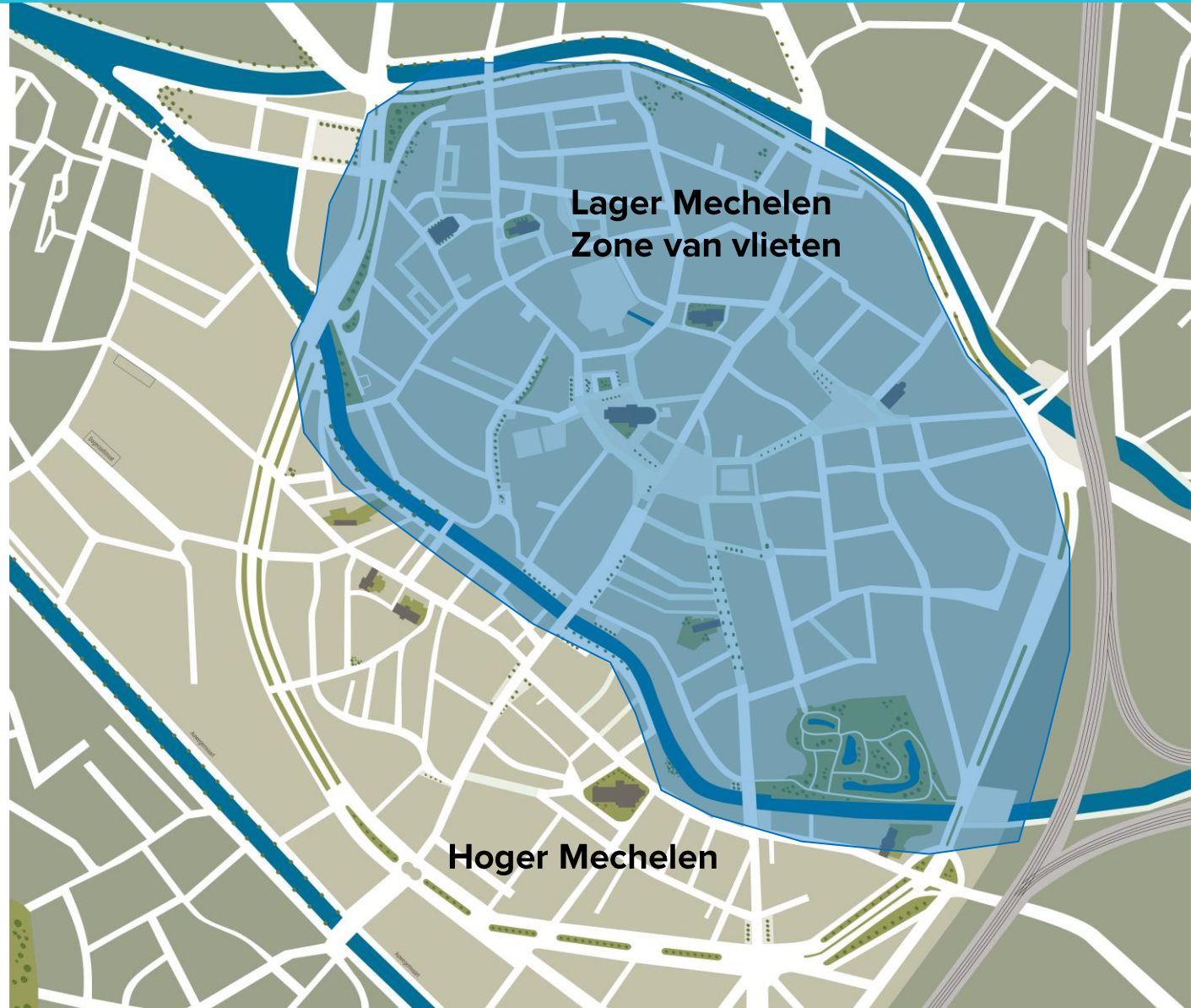
De Vlietjes van Mechelen geschilderd door A. Ost 1912.
3de Reeks « Bafferbrug-Zakbrug »

2. De Bafferbrug gezien van in de vliet de Melaan.

Mechelse Vlietjes

werden gedempt in het begin van de 20ste eeuw omdat dit:

- open riolen werden
- en er gezondheidsproblemen ontstonden

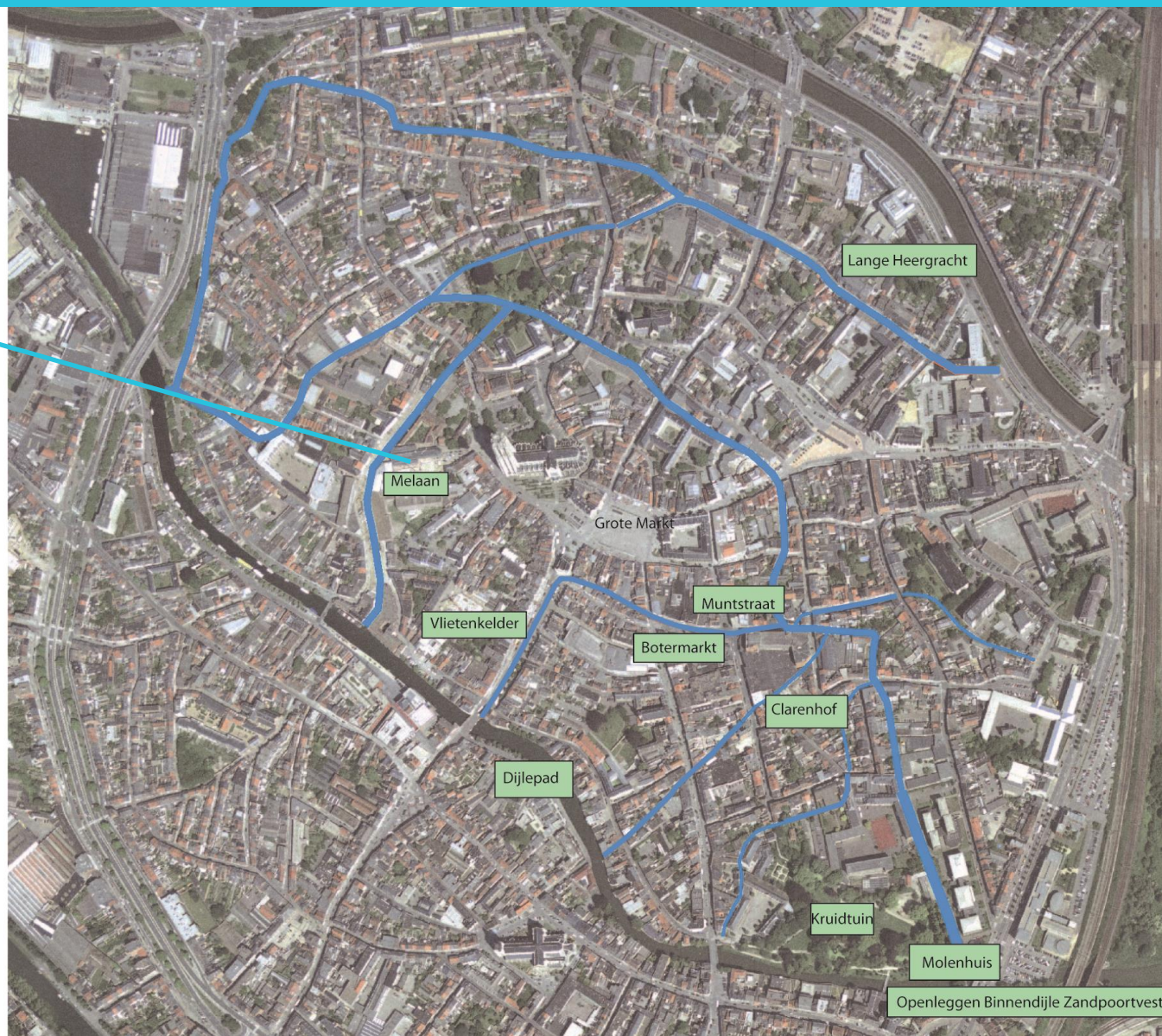

Mechelen: water in de stad

Europees project
2003-2006

Melaan

Ontwerper:
OKRA
Landschapsarchitecten

Mechelen: water in de stad

Melaan (2004)
parking

Mechelen: water in de stad

Melaan
19^e eeuw

Mechelen: water in de stad

Melaan vandaag

Mechelen: water in de stad

Melaan vandaag

- Open water in verbinding met de Dijle
- Historische kademuren hergebruikt
- Lage promenade naast het water
- Modern ontwerp
- Kwaliteitsvolle materialen

Mechelen: water in de stad

Mechelen: water in de stad

Melaan vandaag

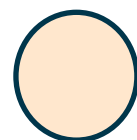

Mechelen: water in de stad

Het opnieuw openleggen van de Melaan is een **katalysator** geweest voor vele nieuwe projecten in de laatste jaren:

- Bij ieder nieuw project wordt het openen van vlieten overwogen
- In publieke projecten maar ook in **semi-publieke parken/projecten** en **private projecten**

Melaan

Nieuw project – open water

Nieuw project – link naar water

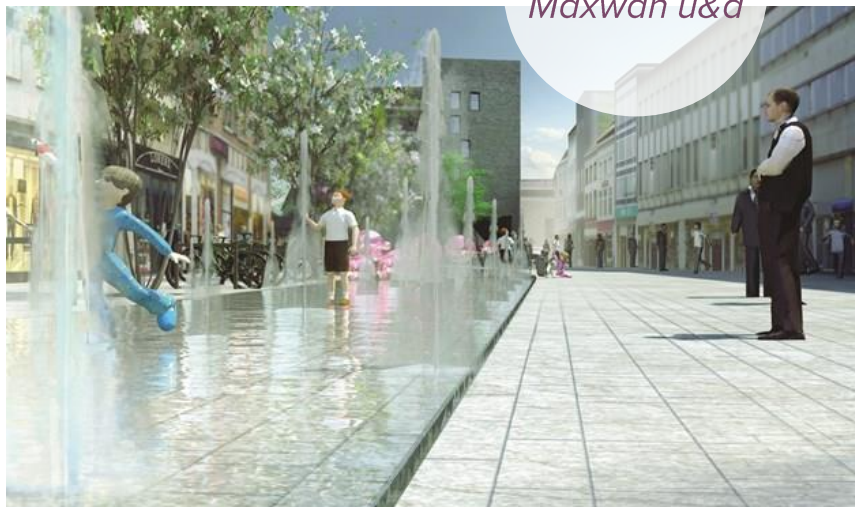
Vlietenmuseum

Mechelen: water in de stad

Botermarkt
Maxwan u&a

Publieke projecten

**Lange
Heergracht**
Mebumar

Mechelen: water in de stad

Mechelen: water in de stad

Toevoegen van referenties naar water in de publieke ruimte

Op plaatsen waar het openleggen van water niet mogelijk is (technische redenen, kruisingen met straten,...) worden elementen gebruikt die refereren naar water-> **fonteinen, specifieke materialen en patronen**

Opzet: de Dijle zichtbaarder en toegankelijker maken

20e eeuw:

- De waarde van de rivier werd niet erkend
- De rivier zelf was vaak onzichtbaar achter gebouwen
- Er was geen direct contact met het water

Verschillende initiatieven hebben de rivier opnieuw zichtbaar en toegankelijk gemaakt:

- **Stadsontwikkelings**project Lamot: Erfgoedcentrum in een oude brouwerij
- **Toegang** tot de rivier door het **Dijlepad**
- **Nieuwe publieke ruimtes op de oevers**
- Behoud van de **jachthaven** binnen de historische binnenstad

Als gevolg hebben ook vele woonprojecten het water opnieuw ontdekt

Mechelen: Dijle

Mechelen: Dijle

Dijlepad

Mechelen: Dijle

Zoutwerf
Secchi&Vigano

Mechelen: ontwikkeling van nieuwe groenzones

Door de opwaardering van de publieke ruimte **is de focus verschoven**:

Focus op de
auto

focus op de mens (kinderen,
volwassenen, ouderen, mindervaliden)

Pleinen en straten hebben:

- meer en betere voetgangerszones
- meer en betere zitbanken
- meer en betere waterelementen
- meer en grotere bomen

De stad wordt leefbaarder

Ondanks het feit dat Mechelen omringd is een aantal belangrijke natuurreservaten is er **een belangrijk tekort aan parken and publieke tuinen** in de historische binnenstad en de 19e eeuwse woongordel.

Mechelen: ontwikkeling van nieuwe groenzones

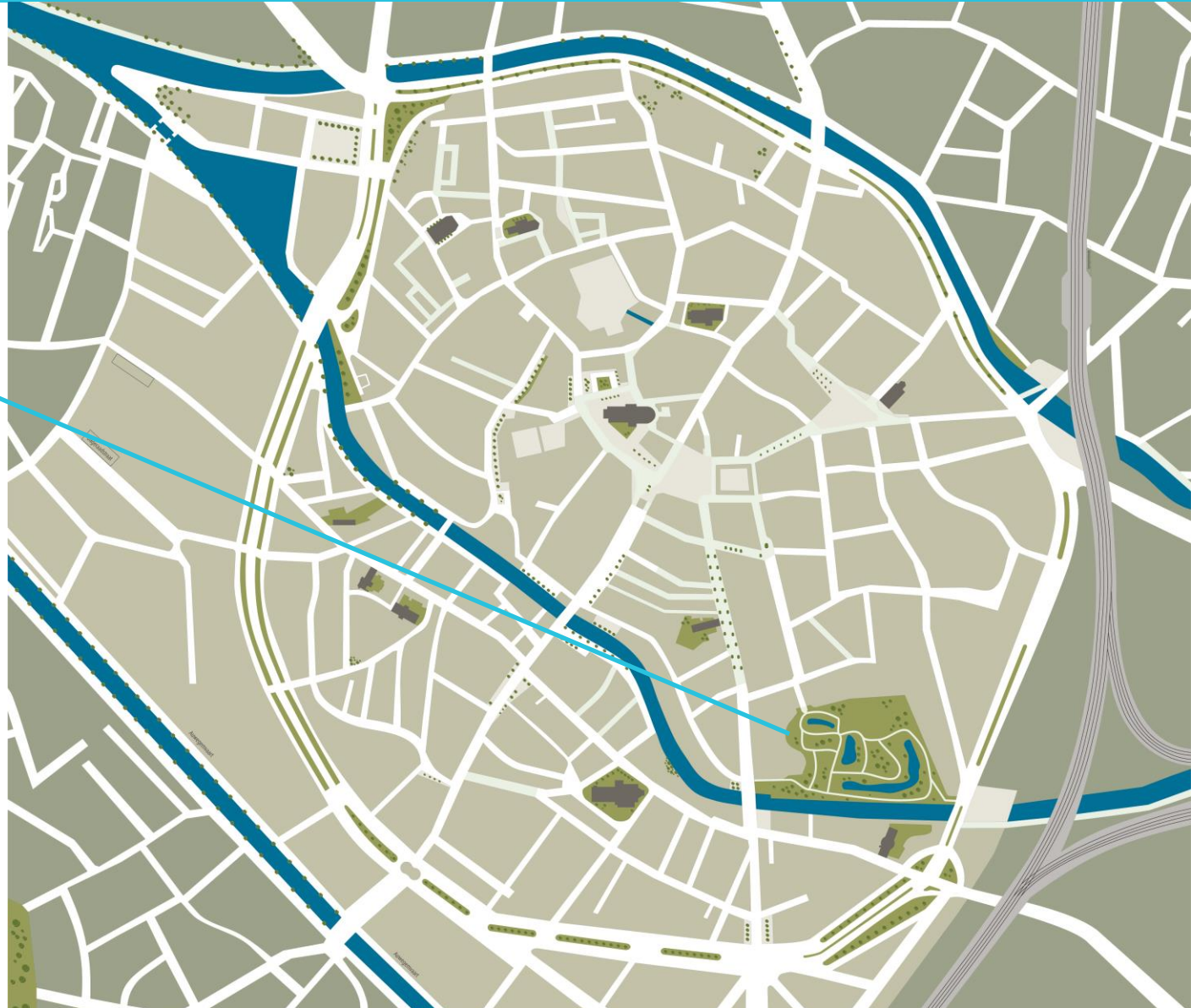

2005:

Slechts 1 groot
park in de
historische
binnenstad

Kruidtuin:

Hoge druk op
park

Mechelen: ontwikkeling van nieuwe groenzones

Kruidtuin

Mechelen: ontwikkeling van nieuwe groenzones

Sinds 2005:
enkele kleinere
projecten

2013:
opmaak van een
masterplan Tuinen
en Parken

- Nieuw project
uitgevoerd
- Nieuw project
in opmaak

Masterplan tuinen en parken: Rik Wouterstuin

OKRA
Landschaps-
architecten

Masterplan tuinen en parken: Varkensstraat

Studiebureau
Omgeving

Masterplan tuinen en parken: Tinelpark

Studiebureau
Omgeving

Masterplan tuinen en parken: Aartsbischoppelijke tuin

Stadsbestuur heeft gesprekken gestart met het bisdom om de tuin van de Aartsbisschop open te stellen voor het publiek

Mechelen: conclusies

Op het einde van de 20e eeuw stond Mechelen op vele indicatoren van de **Stadsmonitor** laatste ten opzichte van de andere centrumsteden.

Vandaag scoort Mechelen een pak beter .

**Stedelijke ontwikkeling en het ontwerpen van de publieke ruimte
= belangrijke componenten voor een leefbare stad**

Succesfactoren:

- constante politieke aandacht voor publieke ruimte
- grote investeringen in stedelijke ontwikkeling en publieke ruimte
- succes van 'good practices' (Grote Markt, Melaan, Dijlepad)
- samenwerking met sterke ontwerp bureaus

1. Algemene beleidsvisie op de publieke ruimte in Mechelen

The background of the slide is a close-up photograph of a cobblestone pavement. The stones are arranged in a circular pattern, with colors ranging from light grey to reddish-brown.

**Werkwijze
publieke ruimte**

Werkwijze publieke ruimte

Heraanleg/beheer openbaar domein

	<u>Betrokken diensten/departementen</u>
Ontwerp	Dienst Ruimtelijke Planning en Mob. (Departement Stedelijke Ontwikkeling)
Uitvoering	Dienst Beheer Openbaar Domein (Departement Stedelijke Infrastructuur)
Adviserende diensten	Verkeerspolitie Brandweer Bouwdienst Dienst Monumentenzorg Dienst Groen- en Natuurontwikkeling ...
Onderhoud	Uitvoeringsdiensten

Aanstelling ontwerper

Uitsluitingscriterium:

- vastgelegde ereloonovereenkomst; basisereloon 6%

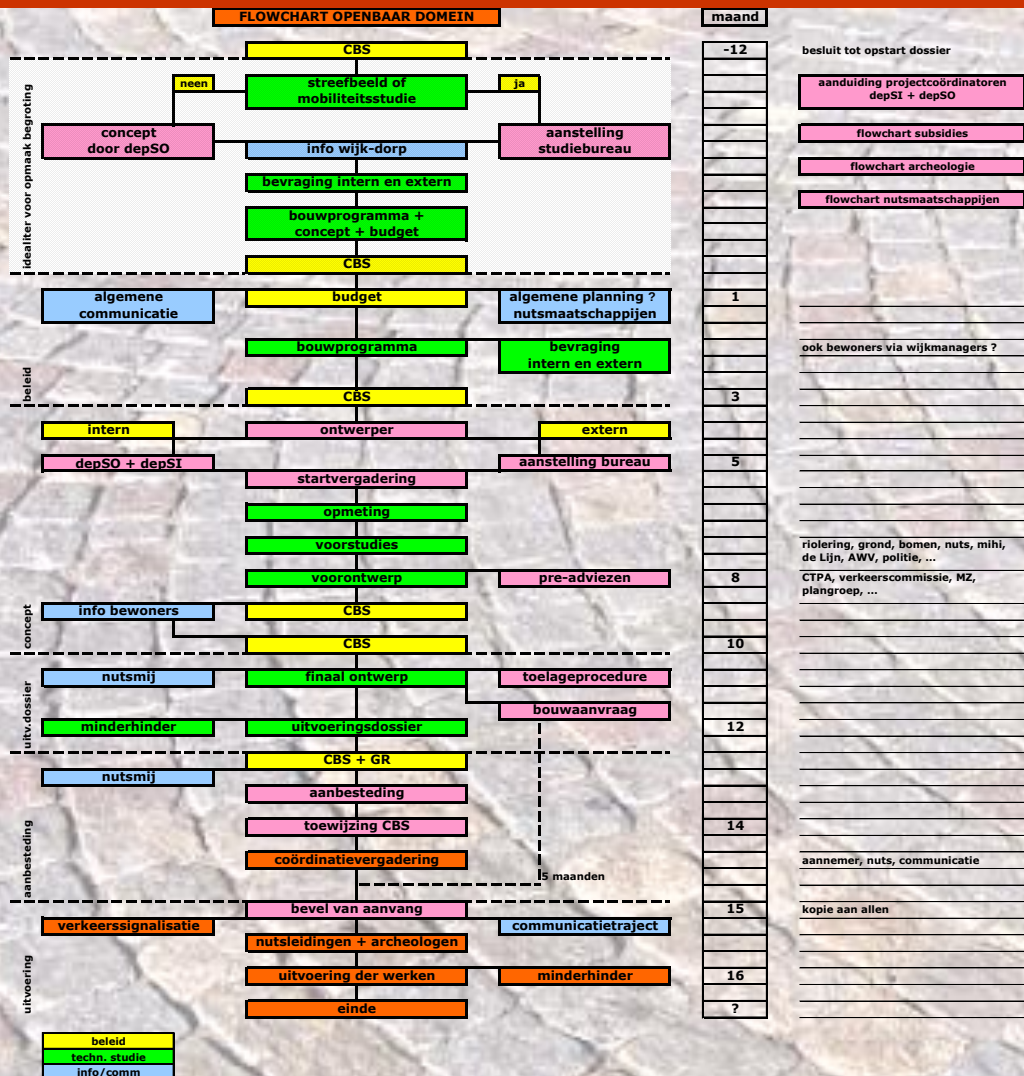
Kwalitatief criterium:

- ir/ing bouwkunde voor wegeniswerken, landschapsarchitect voor omgevingswerken

Gunningscriteria (**geen selectie op ereloon -> wel kwaliteit**):

- **Visie en concept** : 70%
 - Geven van een visie op de opdracht
 - Uitwerken van een beperkt conceptvoorstel:
 - rekening houdende met de ontwerpvoorwaarden, met aandacht voor tracéplan, type dwarsprofielen, openbaar vervoers- en fietsstructuur, kruispuntoplossingen,
 - duidelijk te documenteren met beeldmateriaal en schetsen
- **Referenties** : 30%
 - Gelijkaardige referenties, o.m. aan te tonen met certificaten van aanbestedende overheid

Projectcoördinatie via flowchart

Communicatie – Minder hinder

- Bewonersvergadering
- Brief met planning en afspraken naar bewoners en handelaars ten laatste 10 dagen voor aanvang van de werf.
- Nieuwsbrieven met informatie over de vooruitgang van de werf (het aantal is afhankelijk van de duur en de problemen op de werf).
- Communicatie via website, mails, telefoons en eventueel ruitborden.

Contact

Peter Cokelaere

Projectcoördinator publieke ruimte

Stad Mechelen - Dienst Ruimtelijke Planning en Mobiliteit

Beffersstraat 25, 2800 Mechelen, België

T +32(0)15 29 79 50 - **W** www.mechelen.be

E peter.cokelaere@mechelen.be